

Impressie themabijeenkomst Bomen

Bomen geven structuur aan de stad. Bomen hebben een functie in de beeldkwaliteit, luchtzuivering en klimaatbestendigheid en bepalen mede de natuurwaarde van een gebied. Bomen en lanen hebben bovendien cultuurhistorische waarde.

BOUWSTENEN VOOR HET TOEKOMST- VERHAAL VAN DE STAD

Schrijf mee!

Bewoners en raadsleden namen het initiatief om een Groenvisie voor Amersfoort te maken. Een verhaal met 2030 als stip aan de horizon, waarin de natuur en het groen centraal staan. In relatie tot een leefbare stad en het belang ervan voor (groepen) Amersfoorters. Een eigentijds verhaal dat het gewenste toekomstbeeld beschrijft. En dat een nieuw, veelbelovend samenspel laat zien tussen 'stadhuis en samenleving'.

Amersfoorters zijn van harte uitgenodigd om het verhaal met elkaar te maken. Dit gebeurt tijdens 7 themabijeenkomsten over klimaatbestendigheid, ecologie, bomen, recreatief groen, eetbaar groen, groenbeheer en water. En via de websites www.groenvisieamersfoort.nl en www.zetamersfoortopdekaart.nl.

Na afloop van de 7 themabijeenkomsten volgt een afrondende bijeenkomst waarin alle thema's in samenhang met elkaar worden besproken.

De bijeenkomst over 'bomen' vindt plaats op donderdag 19 maart 2015 in het Informatiecentrum (i-centrum) Vathorst, de nieuwste wijk van Amersfoort. Het is de 3e themasessie, waarin met de stad gewerkt wordt aan het maken van een Groenvisie voor Amersfoort. In deze impressie is de opbrengst gebundeld van de geanimeerde discussies die 25 Amersfoorters op 19 maart met elkaar voerden over hun wensbeeld om bomen te waarderen en in hun waarde te laten. Vanuit zes invalshoeken reikten zij kansrijke ideeën en voorstellen aan om op basis van eenduidige criteria respectvol om te gaan met de bomen in de stad. Uit de rijke oogst zijn rode draden getrokken waar wij graag uw reactie op horen.

WAAR GAAT HET OVER?

Bomen waarderen

Bomen in de stad zijn aantoonbaar van groot belang voor de kwaliteit van de leefomgeving en het welbevinden van mensen. Maar er is géén actueel beleid met leidende principes om bomen te waarderen. De bomennota die Amersfoort heeft, dateert van 1992. In de praktijk is een werkwijze ontwikkeld, maar geen standaardbeleid. De Groenvisie kan hierin gaan voorzien met uitgangspunten die leidend zijn in de omgang met bomen. Of het nu gaat om het aanleggen van wegen, het bouwen van huizen en bedrijventerreinen, het verwijderen van zieke bomen, het omgaan met bomenoverlast die bewoners ervaren, of om het afhandelen van particuliere aanvragen voor een kapvergunning. Bij de discussie over bomen gaat het dus om **het afwegen van waarden van bomen en het hanteren van principes om bomen in hun waarde te laten.**

Discussies over bomen krijgen al snel het stempel 'emotioneel'. Een hartenkreet van deelnemers is om gezien te worden als meedenkers die bomen waardevol vinden. En niet weggezet te worden als "een zaal met hysterische bomenknuffelaars" die in toom gehouden moet worden. Kijkend naar de objectieve waarden die bomen vertegenwoordigen, gaat het om méér dan om beleving en emotie. "Het is rationeel dat we er emotioneel van worden."

GROEN
ADEMT

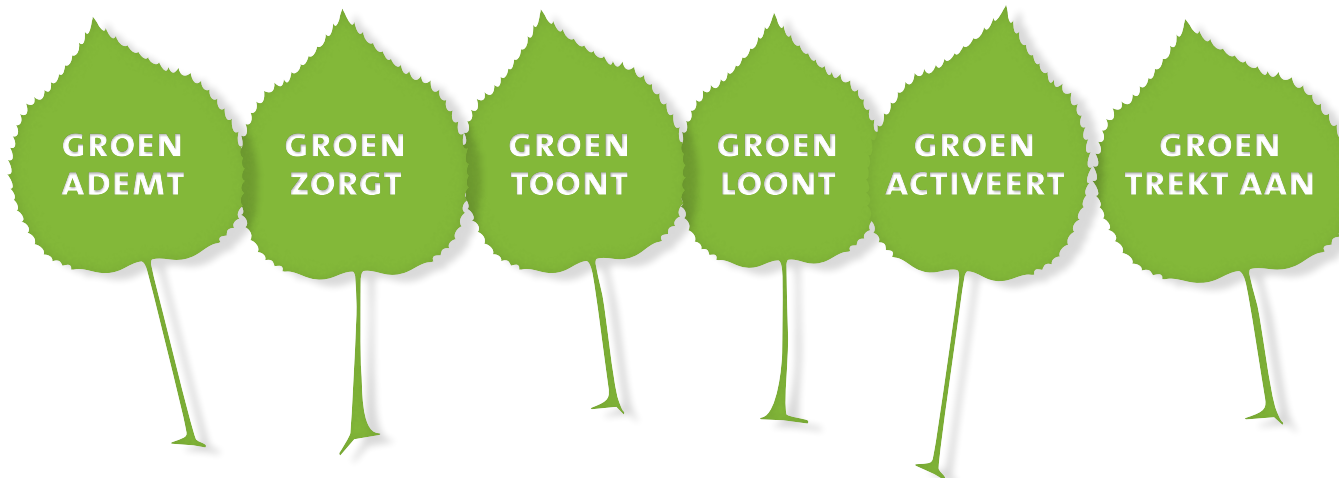
GROEN
ZORGT

GROEN
TOONT

GROEN
LOONT

GROEN
ACTIVEERT

GROEN
TREKT AAN

HOE STAAT AMERSFOORT ERVOOR?

Stand van de Amersfoortse bomen

De gemeente Amersfoort heeft 83.000 bomen in beheer. In de hele stad zijn zeker twee keer zoveel bomen geworteld.

Mirjam van der Graaf en Angela Wurth lichten de uitgangspunten toe die zij vanuit de gemeentelijke afdeling Stedelijk Beheer hanteren in relatie tot bomen. Aan deze uitgangspunten hangen zij hun werkzaamheden op.

- **Veiligheid:** de gemeente moet voldoen aan de wettelijke zorgplicht voor bomen. Het aantal risicobomen wordt verkleind met het Geofysica-systeem. Risicobomen worden letterlijk 'met stip' genoteerd.
- **Duurzaamheid:** gekeken wordt naar de levensverwachting; het gaat om bomen voor de toekomst.
- **Leefbaarheid:** bomen zijn belangrijk om een groene leefomgeving te behouden.

Er is *geen eigentijds beleid*. De bomennota uit 1992 gaat uit van gelijke behandeling van alle bomen. Mirjam en Angela vertellen dat de gemeente een werkwijze heeft ontwikkeld waarbij bomen in *drie categorieën* worden ingedeeld. Dat is nodig om het budget te managen (er zijn te veel bomen voor het budget).

1. Monumentale bomen. De 'Onze Lieve Vrouwetorens' onder de bomen.
2. Waardevolle bomen. Bomen die opvallen in de stad.
3. Alle andere bomen. Zowel bomen met toekomst als bomen die overlast geven of ziek zijn.

Om bomen te beschermen en in stand te houden is de *Algemeen Plaatselijke Verordening (APV)* van kracht. Op jaarbasis krijgt de gemeente 600 kapaanvragen van bedrijven en particulieren. De lijn die wordt gevolgd is dat alle aanvragen worden gehonoreerd, tenzij weigeringsgronden worden gezien; deze staan in de APV. Uiteindelijk wordt 3% van de aanvragen geweigerd. De gemeente geeft aan het niet altijd reëel te vinden om te verlangen dat voor iedere boom die wordt gekapt een nieuwe boom wordt geplaatst. Dat geldt met name bij privéaanvragen. Bij de grote kapaanvragen met het oog op infrastructuur en bouw is herplanten wel aan de orde. En ook bij rijksbeschermd stadsgezichten wordt nauwkeurig gekeken naar de bomen. In ieder geval is er *geen standaard beleid voor het herplanten van bomen*. Overigens vallen sommige gebieden met bomen onder de boswet.

Met het bomenpaspoort is Amersfoort voorloper in gemeentelijk Nederland. Alle 83.000 bomen zijn ingedeeld naar (hoofd) boomsoort. Amersfoort heeft heel veel eiken: 27% van het totaal, met name de zomereik. 80% van de hoofdstraten is eik.

Het heeft ermee te maken dat het een inheemse soort is die van oudsher veel voorkomt in Amersfoort. Aan iedere boom is een woonnummer toegekend en een beschrijving van mogelijke risico's. Het systeem bestaat 4 jaar en de gemeente is begonnen met de 'eigen' bomen. En er komen steeds meer bomen bij.

De deelnemers krijgen de volgende knelpunten mee waar de Groenvisie op in zou kunnen spelen en leidend in kan zijn.

1. Kennissamenleving
'Iedereen heeft verstand van bomen.' Het is lastig voor de gemeente om het algemeen belang te dienen, omdat standpunten regelmatig haaks op elkaar staan.
2. Klimaatverandering
We krijgen te maken met: a) lange, droge perioden met tropische buien in de zomer, b) een hogere grondwaterstand in de winter, c) uitbreiding van het aantal ziekten en aantastingen vanuit Zuid-Europa.
3. Eensoortige beplanting
Er is veel eenvormigheid. Als je kijkt naar de laanbeplanting dan is 80% eik.
4. Planvorming
De lijn die de gemeente volgt is dat eerst geïnventariseerd wordt welke bomen er zijn voordat een ontwerper start met een plan. Het uitgangspunt is duurzaamheid: hoe kunnen de aanwezige bomen behouden blijven? Hoe krijgen nieuwe bomen voldoende ondergrondruimte? Dat laatste is nogal eens een knelpunt gebleken. De inspanningen zijn erop gericht om aan de voorkant te borgen dat bomen niet beschadigd raken. De gemeente heeft de volgende borgingsmogelijkheden.
 - *BER en BEA.* In een *Bomen Effect Rapportage (BER)* wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel bomen gekapt moeten worden, wat de soorten zijn en wat de kwaliteit van de bomen is. Voor een aantal bomen kan vervolgens een *Boom Effect Analyse (BEA)* worden gemaakt. Hierin staat welke maatregelen getroffen moeten worden om de boom tijdens de uitvoering en daarna te beschermen.
 - *Groenparagraaf.* Standaard wordt in stukken aan B&W een groenparagraaf opgenomen. Hierin wordt aangegeven of er bomenkap en herplant aan de orde is.
5. Uitvoering
In de bestekken van aannemers wordt in principe opgenomen hoe bomen worden veiliggesteld. Er kan een boete worden opgelegd als de aannemer zich niet houdt aan de afspraken. Maar dat is niet wenselijk, omdat het kwaad dan al is geschied. Voor een zorgvuldige uitvoering heeft de gemeente verschillende instrumenten.

- *Bomenlijn.* Gedurende de uitvoering van een project blijven de bomen in beeld.
 - *Waterprotocol.* In bestekken staat dat de aannemer een meting moet houden naar de vochtigheid van de boomkluut. Dat speelt vooral in tijden van droogte. Zij moeten 3 jaar plantgarantie geven. Het betekent dat bomen vervangen moeten worden, als die het binnen drie jaar niet redden.
 - *Toezicht.* De gemeente kan een groenopzichter inzetten die tijdens de uitvoering van een project polshoogte neemt. Dat kan geregeld worden in het bestek. Toezicht is heel belangrijk, bijvoorbeeld om te voorkomen dat er niet wordt gegraven, maar geboord om de wortels heel te houden.
6. Beheer
Het bomenbeheer levert in de praktijk veel strijd op. De gemeente heeft een meldsysteem en krijgt heel veel vragen om iets te doen aan bomen. Bijvoorbeeld omdat er pluisjes uit de bomen komen, de eikels deuken in het autodak veroorzaken, er te weinig licht in de woning is.
 7. Onderhoud
Het onderhoud is een grote kostenpost voor de gemeente, waarop in de loop van de tijd al veel is bezuinigd. Sommige bomen wil de gemeente graag vervangen als hun groeiomstandigheden slecht zijn en hun levensverwachting laag. Want onderhoud is dan kostbaar. Belangrijk is dat bomen niet alleen voldoende ruimte hebben boven de grond, maar vooral ook daaronder. Het onderhoud is erop gericht om bestaande bomen te beschermen en overlast tegen te gaan. Zo hebben mensen en dieren bijvoorbeeld last van de eikenprocessierups. Als er meer dan 80% draagvlak is bij bewoners om een boom in de 3e categorie te kappen, dan vraagt de gemeente een kapvergunning aan. Er kan geld worden bespaard als bewoners zelf kappen. Zij krijgen daar dan een mooie boom voor terug, wat gezien de bezuinigingen anders niet zou kunnen.
Het onderhoud vindt in principe steeds plaats vanuit een duurzame insteek: de toekomst van de bomen in Amersfoort.

Twee vragen dringen zich op naar aanleiding van de presentatie door de gemeente.

1. Hoe borg je wat is afgesproken?
Hoe garandeer je bijvoorbeeld dat er een BER wordt gehouden vóórdat een project van start gaat? Welke sancties zijn er als een projectleider zich niet houdt aan de afspraken en bomen verloren gaan? Het zou bijvoorbeeld goed zijn om ook in bestemmingsplannen op te nemen hoe herplant wordt geregeld, zoals sommige gemeenten doen.

In de Groenvisie zou het moeten gaan over die borging, zodat er vanaf 2016 een toetsingskader gehanteerd kan worden.

2. Hoe kun je omdenken als het gaat om geld en groen zien als een verdienmodel?

Het gevaar is dat de schouders gaan hangen omdat de gemeente steeds minder budget heeft. Draai het om, want het is mogelijk om te verdienen aan groen.

—
Op de website staan alle relevante documenten over bomen bij elkaar. Ook de presentatie van deze avond kunt u terugvinden op www.groenvisieamersfoort.nl

WAT ZIJN DE WAARDEN EN FUNCTIES VAN DIT THEMA?

Bomen zijn een verademing

Bomen in de stad zijn van groot belang voor de kwaliteit van de leefomgeving. Letterlijk en figuurlijk zijn bomen een verademing voor mensen en de stad.

- Elke boom is een ecosysteem op zich en daarmee een ideale schuilplaats en voedselbron voor allerlei fauna.
- Bomen gebruiken CO₂ om er zuurstof en boom van te maken.
- Bomen hebben een positief effect op de luchtkwaliteit in de stad en daarmee op onze gezondheid, omdat ze fijnstof uit de lucht verwijderen.
- Bomen hebben invloed op de temperatuur in de stad. Zij zijn in staat om hittestress te voorkomen door de schaduw die zij geven en de lucht die zij bevochtigen.
- Bomen dempen het verkeerslawaai en verminderen de geluidsoverlast in de stad.
- Bomen verbeteren de structuur van de bodem en zorgen dat er meer water wordt vastgehouden, waardoor wateroverlast kan verminderen.
- Bomen hebben een positieve invloed op de lichamelijke en psychische gezondheid van mensen. Ze dagen uit tot buiten zijn en geven ruimte voor ontspanning en beweging. Kinderen spelen in het groen en bouwen boomhutten.
- Bomen zijn bepalend voor het woon- en leefgenot. Ze verfraaien de omgeving. Een groene leefomgeving laat de waarde van vastgoed toenemen.

Het thema 'bomen' raakt aan alle andere thema's die in het kader van de Groenvisie Amersfoort zijn en worden besproken.

WAT IS EEN REALISTISCH WENSBEELD VOOR 2030?

Borging: de daad aan het woord

De stip aan de horizon is dat Amersfoort in 2030 zorgt dat maatregelen daadwerkelijk worden getroffen om bomen in hun waarde te laten.

De deelnemers constateren dat de borging twijfelachtig is van de uitgangspunten en werkwijze die de gemeente nu toepast.

Juist op het punt van borging moet de Groenvisie van betekenis zijn. Want goede intenties zijn niet voldoende. Het gaat erom dat de daad stevast aan het woord wordt gevoegd. Dat red je niet met papier alleen. Je moet met elkaar in gesprek blijven.

VRAGEN AAN DEELNEMERS EN ANDERE GEÏNTERESSEERDEN

Wat vindt u van de rode draden uit de discussie over bomen, die voortborduren op de ecologiediscussie? Herkent u zich erin? Heeft u aanvullingen?

Wat vindt u van de inhoudelijke ideeën die naar voren zijn gebracht; vooral diegene die met stip zijn genoteerd? U kunt uw reactie plaatsen op de websites www.groenvisieamersfoort.nl en www.zetamersfoortopdekaart.nl of insturen naar groenvisieamersfoort@gmail.com.

1^e RODE DRAAD – Een waardevol verhaal

Bomen over bomen

Een goed verhaal over de waarde van bomen is belangrijk. Een verhaal dat verder gaat dan beleving en emotie. Een verhaal dat vertelt dat een boom loont. Een bomenverhaal dat is ingebed in het bredere verhaal. Want bomen zijn deel van het hele systeem. In een taal die inspireert. De Groenvisie moet niet geschreven worden in 'beleidsplantaal'.

2^e RODE DRAAD – De bomenbril

Bomen-inclusief kijken

Waardeer wat er is, ga zorgvuldig om met de bomen die we hebben. Naar schatting zo'n 170.000, waarvan de gemeente er 83.000 beheert en van een paspoort heeft voorzien. Aan de voorkant van ieder plan moet gekeken worden naar het bomenkapitaal, dat zo prachtig in kaart is gebracht. Welke waarden vertegenwoordigen de bomen? Wat kost het als ze weg moeten en wat staat daar tegenover als compensatie?

3^e RODE DRAAD – Keuzes maken

De ene boom is de andere niet

Bomen zijn er in soorten en maten. Soms moeten ze geveld worden omdat ze overlast veroorzaken of ziek zijn. Variatie is belangrijk. Bijvoorbeeld een stadsbomenstructuur met eenzelfde soort bomen langs de hoofdwegen en een mix in de wijken, passend bij het landschap. Keuzes moeten op maat worden gemaakt.

4^e RODE DRAAD – De Amersfoortse boomcode

De bomenleidraad van de stad

De Groenvisie wordt een levend document. Er moet een stuwende kracht van uitgaan vanuit glasheldere uitgangspunten die vanzelfsprekend worden nageleefd. De visie bevat een bomenleidraad waar steeds met de stad over gesproken wordt.

5^e RODE DRAAD – Bomen loont

Bomen als kapitaal

Bomen zijn geen last, maar een lust. We kunnen een verdienmodel maken van bomen en groen; groen als kapitaalgoed. Niet in het defensieve zitten van 'bomen kosten geld', maar juist op de lijn van 'het brengt geld op'.

6^e RODE DRAAD – Bomen in de etalage

Adopteer een boom

'BOOM ZOEKT BURGERS, voor duurzame samenleving', JOUW BOOM IN MIJN TUIN, samen een groenfortuin'. Het zijn een paar Loesje-teksten die werden bedacht om bomen dichtbij de mensen te brengen.

7^e RODE DRAAD – De bomengolf

Beweging vanuit buurten en wijken

Het gesprek over bomen begint dichtbij in de eigen straat, tuin en plantsoen van bewoners. Echte participatie is belangrijk: omwonenden op tijd betrekken bij planvorming. Kinderen laten ervaren wat het belang is van bomen.

WELKE IDEEËN LEVEN ER?

De oogst van de discussie rond zes invalshoeken

EERSTE INVALSHOEK: In 2030 werken de regels

Met stip genoteerd: groen als kapitaalgoed & glasheldere uitgangspunten

Wat er is aan geschreven bomenbeleid, moet wel worden toegepast! Nu is het een dode letter. We moeten een verdienmodel maken van bomen en groen; groen als kapitaalgoed. Niet in het defensieve zitten van 'bomen kosten geld', maar juist op de lijn van 'het brengt geld op'. Kijk naar de huizen in het groen die hoger zijn geprijsd. Voor iedere boom die verdwijnt kan compensatie worden gevraagd door te storten in het Bomenfonds (zie huidige Bomennota). Het bomenpaspoort kan vermarkt worden. Glasheldere uitgangspunten zijn nodig voor kappen en compenseren in relatie tot type boom en gebied. Maar timmer een Groenvisie niet dicht. Er zal steeds een update nodig zijn.

- Waarom wordt het beleid niet benut/toegepast? Bomen/groen moeten in de 1e fase aan de orde komen.
 - De basis van het huidige bomenbeleid is goed. De Bomennota is zeer waardevol. De APV is OK. Kan worden aangevuld.
 - Gebruik het Bomenfonds weer actief
 - Bomen/groen moeten in de 1e fase van de planvorming aan de orde komen.
 - Saldoregeling Amersfoort vernieuwt is risicovol, want subjectief. Aanpassen?
 - Saldoregeling te risicovol. Aanpakken. Het oppervlakte aan groen is te belangrijk en moet je 1e uitgangspunt zijn, daarna pas de waarde
 - Infra = economie. Betera weging van baten en functie van groen kwantificeren
 - Duurzaam behoud van groene waarden als uitgangspunt
 - Duurzame ontwikkeling, met behoud van bestaande kwaliteit, conform de Omgevingswet
 - Algemeen Plaatselijke Verordening (APV). Koppeling met waardering. Toetsingsgronden objectiveren. Controle vooraf, scheelt procedures
 - Met bomenpaspoort komen waarden in beeld. Waardering van die waarden
- Strenge regels voor projectontwikkelaars.
 - Financieringsmogelijkheden op checklist voor ambtenaren/projectleiders
 - Regels moeten samengaan met handhaving
- Bomenwacht is poort naar geld. Handhaving moet/kan geld opleveren
- Herplant-plicht. Ter plekke of in 'aangewezen weiland' in Amersfoort. 1 = 2, want niet alles overleeft
- Herplant nu A/B/C, verankeren in bestemmingsplan. Herplant van kernwaarden
- Herplant als er geen ruimte is: storting in Bomenfonds, of herplant in de tuin van iemand die een boom wil
- Toon meer ambitie! Benadruk het belang van de kennis die er is. Zet in op het vermarkten van kennis.
 - Regels als verdienmodel. Mooi!
 - Bomen verdienen beter!
 - Groen als kwaliteit. Groen loont!
 - Defensief > € kosten, of assertief > € verdienen
 - Schaf het groenfonds/bomenfonds niet af
 - Vergunningplicht koppelen aan categorie ivm waardering > kostenbesparing
- Weet wat je hebt en wees daar zuinig op.
 - Kap = kapitaalvernietiging
 - Geen stapeling van (grote) kapplannen
 - Utrechtse Heuvelrug > voorbeeld van goed kapbeleid
 - Meetsysteem en meer samenhang tussen projecten. Zie Belgenmonument
- Compensatie.
 - Ook een optie: betalen met plaatsen van zonnepanelen
 - Bomen en zonnepanelen? Vraagt om beleid
 - Hoeveel kost gebiedsontwikkeling meer bij verplichte compensatie?
 - Bomenbalans/bosjesbalans is nodig voor inzicht en instandhouding van ons groen
 - Boomplantdag scholen verplichten

Uitgangspunten: natuur is niet/bepertt maakbaar. waarde per type natuur/groen bepalen: wat tast je aan? Ecologisch/ruimtelijk/stedelijke meerwaarde/ recreatief/ woonomgeving/gezondheid/cultuurhistorisch. Wie bepaalt die waarde? Hoe kun je de waardebeoordeling objectiveren? Hoe vervang je die waarde; waar komt die waarde terug?

 - Monumentale bomen: NEE, zeker niet kappen, maar als het niet anders kan multiplier in herplant
 - Waardevolle bomen: JA, MITS, altijd met herplant, eventueel – als het niet anders kan – storting in het 'Bomenfonds'
 - Alle andere bomen: JA, kan gekapt, niet perse herplant, maar storting in het 'Bomenfonds'

Om deze lijn te volgen zijn objectievere waarderings/weigeringsgronden noodzakelijk. Geen lijst, maar criteria.

 - Heldere communicatie.
 - * Draagvlak
 - * Duidelijker publiceren (online), herplant-plicht tenzij

TWEDE INVALSHOEK: In 2030 is onze ongebreidelde ambitie realiteit

Met stip genoteerd: bomenbucketlist van kinderen & variatie
Alle kinderen weten wat het belang is van bomen. Zij hebben een bucketlist met alle dingen die je voor je 12e gedaan moet hebben als het gaat om bomen.

We maken een stadsbomenstructuur met eenzelfde soort bomen langs de hoofdwegen en in de wijken een mix, passend bij het landschap. Van het doorbreken van de monocultuur raken ook de rupsen in de war!

- Alle grote straten zijn 'verplicht' onderdeel van de stadsbomenstructuur. In de wijken is er een mix aan boomsoorten, afgestemd op het landschap. In overleg met bewoners.
- Verbindingen van vlinders, bijen, vleermuizen etc.
- Stadsboomkwekerij. Spontaan op tijdelijk braakliggend terrein. Als we weten dat het langer dan 3 jaar zal zijn.
- Adopteer een bestaande of nieuwe boom en wees er verantwoordelijk voor. Elke bewoner heeft 1 boom.
- We vieren het eiken jubileum voor alle 80-jarigen. We vieren essen, iepen en berkenjubilea. Een mooi plan! Bij elke geboorte planten we een boom in het babybomenbos.
- De gemeente werkt nauw samen met Utrechts landschap, Natuurmonumenten, IVM, SBB, KNNV, Vlinderstichting etc. etc.
- 1 stevige groenvereniging als partner van de gemeente.
- Bomen hergebruik duurzame brandstof.
- Eetbaar groen: walnoot/fruitbomen in plantsoen, bosranden. Oogsten paddenstoelen (ivm bescherming natuurgebieden)
- Tuinen: gebruik tuin als locatie voor compensatie herplant.
- Arboretum = bomentuin om bomen te herkennen.
- Overal in de stad zicht op een monumentale boom.
- Hergebruik van hout: meubelen, kunstwerken.
- Overleg 'griend' in Vathorst Noord. Bomen verbinden aan bijenlint.
- Lindes plaatsen bij verkeersoverlast.
- Alle kinderen weten genoeg van bomen als ze 12 jaar zijn. Ze hebben dan alles gedaan van hun bucketlist. Bijvoorbeeld in bomen geklommen, paddenstoel gegeten, een uil gehoord.

DERDE INVALSHOEK:**In 2030 hebben we het beste benut van andere steden****Met stip genoteerd: zakelijke benadering & continue dialoog**

In Seattle wordt werk gemaakt van een klimaatbestendige stad door het aantal bomen af te stemmen op de CO₂ productie. In New York is er een continue dialoog met burgers over de bomen en het groen in de stad.

Bomen zijn onderdeel van een systeem, dus alle lagen moeten in beeld komen: struiken, gras, vogels, ... Bomen zijn onderdeel van een grotere groenstructuur; er moet overal aansluiting zijn. Grasmaaiers, bladblazers en zout houden de natuurlijke ontwikkeling tegen.

- Amersfoort.
 - Op de Berg is het goed geregeld, want daar was al veel groen en heeft de natuur veel voortgebracht.
 - Vroeger had je een stadskwekerij. Landgoed Nimmerdor heeft gratis bomen (ieder jaar duizenden beuken).
- Utrecht. Bomenspotter: interactie tussen data gemeente en inwoners met behulp van deze Bomenapp.
- Lelystad. Fruitbomen voor de buurt. Voedselbossen. Aan Peter Kouwenhoven van IVN-Lelystad is de aanmoedigingsprijs uitgereikt vanwege zijn inzet voor een eetbaar groen Lelystad.
- Amsterdam. Goede publicatie
- Zeist. Herplantplicht in bestemmingsplan, is afdwingbaar
- Engeland. In Bristol is veel aandacht voor burgerinitiatieven
- VS.
 - In Seattle bepaalt de productie van CO₂ het aantal bomen dat nodig is. I-Tree berekent de opbrengst van bomen door de verdiensten van bomen in euro's uit te drukken. Bijvoorbeeld hemelwaterregulering, afvang van diverse vervuilende stoffen, energiebesparingen door schaduwwerking. I-tree geeft boombeheerders en beleidsmakers de mogelijkheid om in harde valuta over bomen te communiceren.
 - In New York maken bewoners het beekje van een riool tot nieuwe natuur, wat de sociale cohesie bevordert.
 - In New York is een continu platform actief voor monitoring van bomen en het groen in de stad.
- Italië. Een architect ontwerpt flatgebouwen vol bomen en struiken. Probleemwijken kun je op deze manier vergroenen. In Milaan zijn er flats met bomen op het balkon en bomen en struiken op de daken. Het stadhuis in Amersfoort zou een voorbeeld kunnen zijn.
- Oostenrijk. Hundertwasser gaf ieder raam een eigen boom of struik.
- Duitsland. De faculteit ecologie heeft 1 hectare grond voor onderzoek naar biodiversiteit.

VIERDE INVALSHOEK:**In 2030 staat de juiste boom op de juiste plek****Met stip genoteerd: ruimte & variatie**

Iedere boom heeft ruimte boven en onder de grond; niet gehinderd door kabels en leidingen. Ze nemen een duurzame plaats in in de tijd, 40 tot 50 jaar en worden geplaatst op basis van hun functie. De monocultuur wordt doorbroken.

- Kwaliteit hoger dan kwantiteit. Liever 1 boom onder uitstekende omstandigheden (kastanje voor het station) dan 20 bomen die niet willen/kunnen groeien (moereseiken op Stationsplein en Stationsstraat).
- De keuze kan/moet ook zijn: dan geen boom. Geen boom is ook een optie. Dapper en wellicht slim!
- Voldoende ruimte bovengronds én ondergronds. Niet voor 10, maar minimaal voor 40/50 jaar.
- Vakkennis bij gemeente ontbreekt.
- Aanplant van bomen met visie: minderen verder uit elkaar. Bijenlint.
- Multi-culti met respect voor bestaande waarden zoals lanen Bergkwartier.
- Let op zonering van landschappen.
- Zoveel als mogelijk bomen in volle grond.
- Bomen in de verharding vermijden. Bewoners bomen aanbieden in hun voortuin, voor eigen verantwoording.
- Bomen en nutsleidingen zijn niet te combineren.
- Plek bomen: ruimte boven en onder, kabels verdringen, duurzame plaats in tijd, functie van de boom, geen monocultuur.
- Bij matige ruimte nooit twee rijen bomen aan beide zijden van de weg/straat. Altijd 1-zijdig met een bredere plantstrook.
- Bomen als verbindingzone.
- Tuinen: geef mensen advies over welke boom in tuin (passend, niet te groot, biodiversiteit, passend bij grond etc).
- Let op belang cultuurhistorie lanen!
- Liever geen lintaanplant langs straten.
- Bomen in een parkeerplaats hebben minimaal de ruimte van twee parkeerplaatsen nodig.
- Bomen in clusters. Aanplanten met bodembedekkers eronder.
- Bomen op tijd snoeien.
- Gemeente, check wat er aan bomenbeheerbeleid was voorbereid in 2013. Er wordt nu al kabelbeleid gemaakt, voor monocultuur is Groenvisie nodig.

VIJFDE INVALSHOEK:**In 2030 ervaren mensen de lusten van bomen****Met stip genoteerd: verander het perspectief!**

“Een boom gaat jou helpen bij hete zomers. Voor hetzelfde geld van een parasol heb je een boom die schaduw geeft.” “De boom die in de straat staat, kunnen we bij jouw tuin betrekken, want dan gaat ‘ie het beter doen.” Twee voorbeelden die illustreren hoe mensen op een heel positieve manier in aanraking kunnen komen met bomen en zich eigenaar gaan voelen.

Twee varianten om een straat her in te richten of nieuw aan te leggen.

1. We maken aan één kant de stoep en aan de andere kant verlengen we de tuinen van bewoners. Met bomen die de gemeente in onderhoud heeft.
 2. We maken een meanderende stoeprand, waardoor bewoners een boom uit de straat in hun tuin krijgen.
- Prachtige ideeën! Bomen niet in een rij. Speelse afwisseling en/of clusteren. Briljante visie op ander perspectief rond eigenaarschap. Echt een goeie oplossing voor natuur, stad en mens.

Wat wil een mens?

- Licht in huis: licht niet aan (energiezuinig), vrolijkt humeur op.
- Privacy in de tuin; ongestoord in de zon zitten en genieten.
- Geen allergische reacties van bomen.
- Geen extra tuinonderhoud = tijd door takjes, blaadjes, eikels etc.
- Geen luizenoverlast, plakspul, want dan moet je de auto weer wassen.
- Geen botbreuken door wortelopdruk en loszittende stoeptegels.
- Geen wateroverlast door verstopte dakgoten of kolken.
- Geen kapotte leidingen door wortelgroei en fundering aantasting.
- Geen vogelpoep.

Daar moeten we plussen tegenover stellen, zodat de minnen acceptabel zijn.

- Waarom is ‘de eigenaar’ van de boom automatisch verantwoordelijk voor het onderhoud? Waarom niet diegene die ervan profiteert? (Hogere WOZ-waarde, prettige leefomgeving, schaduw/verkoeling)
- Neem een boom van 6-8 meter in plaats van een parasol! Dat is goedkoper, comfortabeler en natuurlijker.
- We bieden herplant-plekken aan aan mensen met een herplantplicht.

- Bomenorm oplossen op zowel publiek als privaat terrein. Bomen in particuliere tuinen in onderhoud bij gemeente + meer tuin tot aan wegprofiel.
- Echte participatie: omwonenden vroegtijdig betrekken bij planvorming.
- Laat zien wat er leeft in een boom. Bied hulpmiddelen, zoals nestkasten.
- Bomen > kostenpost zie brochure 'Groen loont' site bomenstichting.

ZESDE INVALSHOEK:
2030 Is het jaar van de loesje-slogans

JOUW BOOM IN MIJN TUIN

Samen een groenfortuin

NIEUWLAND. DE APPEL VALT NIET VER VAN DE BOOM

Maar ik hou helemaal niet
van appeltaart

HOGЕ BOMEN VANGEN VEEL FIJNSTOF

EEN CYNICUS KENT VAN ALLES DE PRIJS MAAR NIET DE WAARDE

MEER GROEN OP STRAAT

BOMEN?

Een kwestie van iken

BOMEN OMZAGEN IS KAPITAAL- VERNIETIGING

BOMEN VERDIENEN BETER

DE JUISTE BOOM OP DE JUISTE PLEK

Uitheemse boom
zoekt kachel

GROEN LOONT

Gooi en nog maar 1
in mijn open haard

BOOMPJE KOMT OM ZIJN LOONTJE

GROEN- VISIE

Kappen, knippen en scheren

BOMEN ZIJN EEN RATIONEEL IETS

Daarom raakt het ons
zo emotioneel

BOOM ZOEKT BURGER

Voor duurzame samenleving

AMERSFOORT AAN ZEE

Kan niet wachten
in m'n boomhut

EEN BOOM VAN EEN PARASOL

ZONS- VERDUISTERING

400.320.326.301 bomen
en net die ene staat ervóór

Opvallende uitspraken en stof tot nadenken

"1 boom is een heel park. Die ene boom voegt meer toe dan alle paden en bankjes bij elkaar."

"Bomen doen het beter in de tuin dan in de straat."

"Mooie dingen worden niet door onszelf gemaakt."

"Wij komen net kijken. Dat alleen al verdient een respectvolle omgang met bomen."

"Zelfs bij bomen is er een multiculturele samenleving."

*"Langestraat 2030: Palmboomallee.
Winkels staan dan toch leeg en het is tropisch."*

BOMEN VERDIENEN MEER

BOMENOVERLAST?

Verplant uzelf

BOMEN OMZAGEN IS GEEN EMOTIE?

2030: AMERSFOORT UITGEROEPEN TOT GROENSTE STAD VAN EUROPA